

Cerkveni

6. štev.

Junij.

GLASBENIK.

Letnik II.

1879.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

„Cerkveni glasbenik“ izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravištvo sta v Alejsnici.

Razprava liturgičnega vprašanja gledé blagoslova sè sv. rešnjim Telesom.

(Dalje.)

Catalanus pravi v svojem velecejenem komentaru Rimskega rituala: „In quibusdam ecclesiis, cum cantatur V. Genitori „Genitoque“, Celebrans „accipit sanctissimum Sacramentum, et cum dicitur „sit et benedictio“, populum „benedicit semel. Sed hoc videtur... nimis rusticum et est expresse contra „Rituale Romanum, ita mos iste non videtur permittendus“. Nadalje imenuje to ravnanje „razvado“ — abusus — kakor so jo že drugi pred njim zaznamovali. Še ostreje se izrazi o njej Gardellini. Ta zove to navado „corruptella profligenda“ in „nimis crassus error corrigendus“ ter svojo terditev tako-le dokaže: „Dixi: nimis crassum errorem de omnino damnandum; nam, ut verbis utar Macri in Hierolen. verb. Benedictio, notantur imprudentiae (cur non etiam enassae et supinae ignorantiae?) Sacerdotes, qui ad benedicendum populum cum Eucharistiae Sacramento expectantid agere, quando nempe chorus cantat verba hymni „sit et benedictio“; nam sensus illius verbi „benedictio“ non refertur ad nos seu populum, sed ad Sanctissimam Triadem, ubi benedictio laudem proprie notat, et sic ridicule populus loco Trinitatis sub illis verbis benedicatur“. In tako je. Besede „sit et benedictio“ v zvezi z drugimi besedami v kitici „Genitori“ pomenjajo: Vsa hvala, čast in slava bodi Očetu (Genitori) in Sinu (Genitoque) in svetemu Duhu od obeh izhajajočemu (Procedenti ab utroque), ne pa blagoslova, ki ga sebi in ljudstvu želimo. Ta napačen pomen se jim pa djansko prilastuje, ako se precej na te besede blagoslavlja, ali se vsaj pospešuje s tem njih napačen razum. Da se pa tako popolno krivo umevanje onih besedi res nahaja v krogih, ki so vedno vajeni prejemati in deliti blagoslov pri tih besedah, je istina, ktere smo se že tu in tam prepričali. Ni se pa temu toliko čuditi. Tako napčno umevanje je včasih lahko prav naravno. Duhoven z Najsvetejšem v rokah slišati „benedictio“ in viditi pred sabo klečečo množico, ki blagoslova pričakuje, kdo mu bode tako zelo zameril, ako nehoté pomen besede zameni, ter jo brez daljnega premisleka čisto napčno umeva? In to je ravno, ki nas je nagnilo javno spregovoriti zoper tako očitno in splošno razvado, kakoršne tudi dolgotrajna vaja ne

more odobriti. Naj nam toraj tega nihče v zlo ne prišteva. „Veritati honor!“ — Toliko „Augsburger Pastoralblatt“.

Utegnil bi kdo misliti: Po zgoraj navedenih določbah bi se smelo blagosloviti sè sv. rešnjim Telesom precej po odpetem „Genitori“ ter opustiti „V. Panem de coelo“ in Oratio „Deus, qui nobis“. A temu ni tako. Že Gardellini dostavi zgorej navedenemu dekretu (S. R. C.) od l. 1639 „Cave tamen, ne materialiter accipias verba Decreti et in alterum incurras errorem, ut credas, absoluto Hymno immediate dandum esse benedictionem. Sensus namque est, ut servetur praescriptum Caeremonialis et Ritualis de benedictione elargienda expletis Hymno, Versiculis et Oratione“. Iz določbe kongregacije od l. 1835 je to prav očitno. Kajti vprašalo se je: „An servanda sit consuetudo dandi benedictionem cum Ostensorio, quando cantatur versus „sit et benedictio“; vel potius, an impertienda tantum sit benedictio expletis Hymno et Oratione, ut habetur in Rituali Romano, Caeremoniali Episcoporum atque Decretis S. R. C. in Sabinen. die 5. Febr. 1639 et in Caputaquen. die 9. Febr. 1762?“ In odgovor je bil: „Negative ad primam partem. — Affirmative ad secundam“. Rimski kakor tudi naš obrednik zahtevata V. R. in Oratio še pred neslovesnem blagoslovom pri zgorej omenjenem slučaju, kadar se od bolnika sè sv. rešnjim Telesom v cerkev nazaj pride. Tem bolj se to spodobi pred slovesnim blagoslovom z monštranco. Iz vsega tega je lahko spoznati, kako nepravilno se pri nas ravna pri slovesnem blagoslovljenji, pa tudi, kako bi se imelo ravnati. Še bolj pa bo vse to očitno, ko pojasnim še pomen pravega obreda sploh in posamnih delov še posebej.

Z veliko skerblijvostjo in sè svetim spoštovanjem varuje in opravlja sv. Cerkev najsvetejši zakrament, „mysterium fidei“ — skrivnost vere, tako pri sv. maši, pri sv. obhajilu in še posebno, kadar ga očem vernega ljudstva odkriva ter v čišenje izpostavlja. Visoko na okinčanem altarju ima „skriti Bog“ svoj tron (prestol). Precej, ko se šotor Gospodov (tabernakelj) odpre, pade duhovšina z navzočo množico na kolena pred Najsvetejšem. Pevski zbor ga koj pozdravi in počasti s pobožno himno (slavilno pesmijo): Pange lingua ¹⁾ (Jezik poj skrivnost častito). Plamteče luči belih voščenih sveč ²⁾ ga obdajajo

¹⁾ Naj bolje po kakem kratkem, mirnem in pobožnem napevu, na katerega se poje tudi Tantum ergo in Genitori pri sledečem blagoslovu. Mesto »Pange lingua« se zna peti tudi: Adoro te, o salutaris hostia, o sacrum convivium. Vpričo tolike skrivnosti hoče sv. Cerkev tudi skrivnostno petje, namreč latinsko. Slovensko »Častimo te, Sveto« ali kaka druga primerna pesem od sv. rešnjega Telesa naj bi se pela le kadar se izpostavlja v ciboriji s plaščekom.

²⁾ Pri izpostavljenem Najsvetejšem v monštranci ima goreti toliko sveč, kolikor jih vterpi cerkveno premoženje; najmanj dvanajst, pri ciboriji pa vsaj šest, tako, da je pomenljiva trojka očitna. (Benedicti XIV. Instr. 30, p. 204 S. R. C. 15./3. 1698.) Zato je napačna splošno razširjena navada, med pridigo, ko je Najsvetejše v monštranci izpostavljeno, poglaševati sveče, da jih le še kakih šest ali pa še manj gori; kajti sv. rešnje Telo ne neha biti izpostavljeno, ako se predenj postavi tako zvano banderce, ki je tudi ena izmed novejših necerkvenih, menda jožefinskih iznajdeb, za katero liturgične knjige nič ne vedó. *) Tudi se s tem Najsvetejši prikrije le nekterim, in še

^{*)} E. Langer v Pragi piše o tem: Eine der größten liturgischen Gedankenlosigkeit war der ehemals bei uns vorkommende, jetzt schon allgemein abgeleitete Gebrauch, das Hochwürdigste anzudecken, und dann, wenn man predigen wollte, eine Art Stenbe vor dasselbe zu stellen, um sich, wie man meinte, um dasselbe nicht kümmern zu müssen. (Musica sacra 1879.)

zbranim vernim veleč: „Z živo vero ga molite in častite.“ Dišeče kadilo, ki se začetkom izpostave³⁾ iz altarnega podnožja proti Najsvetejšemu vzdiguje ter razprostirajoč se nad klečeče verne opominja: „Darujte tukaj skrivnostno Pričujočemu kadilo pobožne molitve, ogenj goreče ljubezni!“ In verni umejo vse to pomenljivo ravnanje svete Cerkve. Veseli nazočnosti svojega večnega Boga in Zveličarja spoštljivo predenj poklekujajo in iz ljubezni vnetih src puhtijo pobožne častilne, hvalilne in prosilne molitve proti njemu, kakor oblaki dišečega kadila.... Ura molitve in počesčevanja bliža se koncu. Toda „ne izpustim te, ako me ne blagosloviš“ (Mojz. I. 32, 26). Derzno zahtevanje. A sv. Cerkev si je svesta, da ljubezni plamteče Serce Jezusovo v to rado privoli. Za neposredno pripravo k temu slovesnemu djanju poje pevski zbor zadnji dve kitici iz himne „Pange lingua“, to je: „Tantum ergo“ in „Genitori“ z „Amen“. Duhoven v albi ali z roketom in štolo in, ako le mogoče, ogernjen s prazničnim pluvijalom⁴⁾ kleči na spodnji altarni stopinji. Med tem, ko besede „veneremur cernui“ pojó, prikloni se globoko mašnik z vsimi pri altarju pričujočimi duhovni in strežniki.⁵⁾ Med „Genitori“ vloži kadilo brez blago-

tem zoper namen sv. Cerkve, ki zahteva, da ves čas izpostavljenja le nanj obračamo vso svojo pozornost. Vsled tega so dovoljene vprico izpostavljenega sv. rešnjega Telesa le prav kratke pridige z ozirom na pričujočega Zveličarja. (Instr. Clement. §. 32.) V Rimu morajo še za take vselej sproti dovoljenja prositi.

³⁾ Po Rimskem obredu se Najsvetejši, ko se izpostavlja, samo incenzuje ali pokadi trikrat. Zakramentalni blagoslov se deli vedno le konec izpostave, preden se v tabernakelj nazaj postavi; tedaj le po maši, po večernicah, litanijah, le na večer pri 40urni pobožnosti itd. L. 1857. vprašali so iz Limburga, kaj je storiti glede adventnih in družih vstanovljenih maš z blagoslovom in so dobili odgovor: »Attenta longae consuetudine tolerari in casu posse expositionem Ss. Sacramenti, sed quoad missam votivam B. M. V. servandas esse Rubricas.« Dostavili so bili pa pri tej priliki še tole: »Praeter expositiones et benedictiones in praecedentibus dubiis relatas etiam in omnibus festis de praeecepto . . . . juxta usum antiquissimum Ss. Eucharistiae Sacramentum inter summum Sacrum in ostensorio et quidem non velato exponitur atque in initio et fine missae cum eodem populo benedicatur. Qui usus, quum non solum in ista dioecesi et provincia, verum etiam in omnibus finitimis dioecesibus, quin in magna Germaniae parte aequaliter vigeat, nec sine gravi offensione Christi fidelium, qui has expositiones praecipue in honore et amore habent et quotiescunque fieri contingit, majori frequentia in ecclesia convenire solent, praesertim in una solummodo dioecesi quidquam hac in re mutari posse videatur, humiliter quaeritur: Utrum eminentissimis Patribus eorumque voto Sanctissimo Domino nostro probetur, ut praedictus expositionum et benedictionum usus in posterum quoque tolerari possit et valeat? S. R. C. respondit: Non esse improbandum usum exponendi Ss. Sacramentum in praenotatis diebus, dummodo **unica** benedictio tribuatur **in fine** missae. 9./5. 1857.« Izpostavljeni se tedaj sme presveti Zakrament po stari navadi, le blagosloviti 2 njim sme se le enkrat in sicer po maši, večernicah itd.

⁴⁾ Utrum in ecclesiis pauperibus expositio et benedictio cum Sanctissimo in ostensorio cum solo superpelliceo et stola absque velo et pluviali, an vero absque pluviali quidem, dummodo cum velo, celebrari valeat? S. R. C. respondit: Negative 9. maj. 1857.

⁵⁾ Gardellini: Igitur juxta Instructionis (Clementinae) praescriptum et juxta sensum tam Caeremonialis quam Ritualis, postquam Diaconus (deposito ostensorio super altare) ad locum suum, hoc est, ad dexteram Celebrantis, tunc intonandus est hymnus: Tantum ergo etc. et omnes debent **profunde inclinari** usque

slovljenja ter pokadi trikrat neskončno Svetega v monštranci. Po skončanem petji na⁸ koncu zapojeta dva asistenta ali pa duhoven sam verzikelj „Panem de coelo praestitisti eis“ (1. p. alleluja). Zbor odpoje: „Omne delectamentum in se habentem...“ Na to duhoven vstane ter zapoje brez „Dominus vobiscum“⁶⁾: „Oremus“. „Deus, qui nobis“ etc. s krajšim koncem, „Qui vivis et regnas in saecula saeculorum“. R. „Amen“. Ko se mu precej potem ogerne velum⁷⁾, stopi k altarju, vzame v roke monštranco ter blagoslovi med skrivnostno tihoto⁸⁾ zbrano klečečo množico tako, da naredi proti njej z Najsvetejšim popolno znamnje svetega križa.⁹⁾ In zdaj jo postavi zopet nazaj v tabernakelj. Incenzacija po blagoslovu ni predpisana, vendar pripuščena, kjer je v navadi. Tudi se sme precej po blagoslovu še zapeti kaka hvalilna pesem n. pr. „Laudate“ ali v ljudskem jeziku „Sveto“. „Nikdar nas ne zapusti“ ali kak odstavek zadevne pesmi od praznika. Po italijanskem je zelo v navadi, da po blagoslovu mašnik z ljudstvom moli prelepo molitev „Bog bodi hvaljen“ i. t. d. (Gl. Odpustki st. 86.)

Na ta način bi se moral deliti blagoslov sè sv. rešnjim Telesom vsigdar, kadarkoli je to navado storiti; tudi, če se večkrat zaporedoma blagoslovljuje, kakor pri sprevodu o sv. Rešnjem Telesu pri čveterih altarjih in na zadnje v cerkvi.¹⁰⁾ Še pri manj slovesnem blagoslovu s ciborijem se je deržati vsih omenjenih obredov; vendar s tem razločkom, da, kar se pri slovesnem blagoslovu z monštranco poje, naj se pri manj slovesnem (s ciborijem) moli. (Ambergerer Pastoraltheologie, II. B. S. 319.) Tako bi se tudi pri neslovesnem blagoslovu vsaj duhoven vdeležil onega odpustka (100 dni)¹¹⁾, ki ga sv. Cerkev

ad secundum versum inclusive; nam in verbo cernui completar dictionis sensus, qui inclinationem postulat.

⁶⁾ Non praemitendo »Dominus vobiscum« S. R. C. 3./3. 1761. »Sacerdos statim dabit benedictionem, quae est validior deprecatio, quod Dominus sit cum adstantibus, quam ea, quae per vocem exprimitur: Herdt. l. c. t. II. p. 47.

⁷⁾ To se zahteva tudi, ako se ima dati blagoslov z Najsvetejšem v ciboriji. »An expositio et benedictio cum Ciborio juxta ritum variarum in Germania dioecesium cum solo superpelliceo et stola absque velo nedum pluviali celebrari possit?« S. R. C. respodit: Negative 9./5. 1857. Zato je napéna rubrika našega novejšega rituala, ki v nasprotji z Rimskim in tudi s trojnimi poprejšnjimi Ljubljanskimi obredniki predpisuje po obhajanji blagoslov »cum pyxide«.

⁸⁾ In benedicendo populum cum Ss. Sacramento celebrans nihil dicere, musici et cantores nihil canere interim debent ad praescriptum Ritualis Romani et Caeremonialis episcoporum non obstante quacunq[ue] contraria consuetudine«. S. R. C. 9./2. 1762.

⁹⁾ In benedicendo populum cum Ss. Sacramento iste modus approbatur, nimirum cum sacerdos stat ante populum, ostensorium ante pectus tenet, tum elevat illud decenti mora, non supra caput sed tantum usque ad oculos, et eodem modo illud demittit infra pectus, et exinde ad sinistrum humerum ducit et reducit ad dexterum et rursus ante pectus reducit, ibique aliquantulum sistit quasi peracta ad omnes mundi partes cruce, et Sacramentum venerandum omnibus praebet, tunc gyrum perficiens collocat ostensorium super altare: S. R. C. 21./3. 1676. »Trinam benedictionem facere nequeunt dignitates neque regulares neque etiam abates«. Caerem. cp. l. II. c. 33. n. 27.

¹⁰⁾ Ambergerer Pastoraltheologie, III. B. S. 1153. Eucholog. Ratisbon. d. an. 1869.

¹¹⁾ Die Ablässe v. P. Jof. Schneider. 1878.

podeli vsaki dan enkrat onemu, ki s tem namenom pobožno obmoli *Tantum ergo*, *Genitori*, *Panem de coelo* pr. *Omne delect.* in molitev: *Deus qui nobis etc.*, če tudi ne ume vsake besede posebej. Pri slovesnem ali petem pa se ga navzoči sploh lahko vdeležé, ako se vse od sv. Cerkve predpisano natanko spolnuje. Škoda res tudi za to, da se je ta veličasten, spodbudljiv in toliko pomenljiv obred pri nas v to skerčil, da se zapoje samo „*Tantum ergo*“ ali „*Genitori*“ ali pa še le „*Sveto*“ in se potem še mnogokrat že kar med petjem blagoslavlja; škoda pa zlasti za to, ker blagoslov v tej obliki nima onega prelepega pomena, kakor po obredu od Rima predpisanem. Kako lepo se vežejo posamni deli zgorej popisane obreda. Kitici „*Tantum ergo*“ in „*Genitori*“, izrazujete počešenje, verzikelj „*Panem de coelo*“ zahvalo, molitev „*Deus, qui nobis*“ pa prošnjo do Najsvetejšega. Na vse to še le sledi blagoslov. Pojasnimo vzvišen pomen vsacega dela posebej.

(Dalje prihodnjič.)

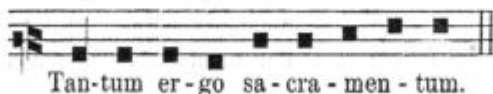
Gregorijanski koral.

(Dalje.)

Preidimo sedaj k praktičnemu delu, in pogledjmo, kako važno mesto ima v liturgiji koral, kaka pa je večjidel njegova izpeljava. Ker je sv. maša glavni del, djal bi solnce naše liturgije, začnimo pri njej. Govor je o slovesni sv. maši.

Vsako nedeljo bi imelo biti pred sv. mašo škropljenje z blagoslovljeno vodo. V Ljubljanski stolnici se to godi, drugje ne vem. Spominjamo se, da je bilo še pred malo leti to sem ter tje v navadi, zlasti v samostanskih cerkvah. Kdor je to odpravil, ta je imel lepe pojme o zakramentalih. (!) Mašnik zapoje: *Asperges me*, o velikonočnem času *Vidi aquam*, in kor nadaljuje antifono s psalmom. Ideja je pa tudi res lepa. Pred daritvijo sv. maše, pri kateri angelji trepeč molijo božje Jagnje, spodobi se, da se tudi mi očistimo pregreškov, da bi zamogli s čistim srcem spremljati sv. daritev. To očiščevanje malih pregreškov se med drugim lahko zgodi, ako se skesanega serca poškopimo z blagoslovljeno vodo, še posebno, ako jo nam podá duhovnik, božji namestnik, s pripravno molitvijo. Ko bi to pač zopet povsod prišlo v navado!

O blagoslovu s sv. rešnjim Telesom nimam govoriti, ker je o tem občirna beseda v „*Glasbeniku*“. Intonacija pa bi morala biti taka:

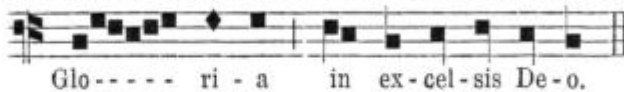

Tako namreč se intonira himnus *Pange lingua*, čigar zadnji kitici ste: „*Tantum ergo*“ in „*Genitori*“. Intonacija, ki je pri nas v navadi, gotovo je prišla s ptujim obredom k nam iz Nemškega. Rubricist Hoeflinger jo ima v svoji knjižici „*Manuale rituum*“, a nanj se v tem ne moremo sklicevati; saj ima še intonacijo: „*Christus ist erstanden*“ v knjigi, a vendar tega mašnik pri vstajenji ne bi smel zapeti, a) ker *sanctissimum* deržeč ne sme peti, izvzemši sv. Telesa dan, b) ker se med slovesnostmi s presv. Telesom sploh v domačem jeziku peti ne sme. V Rimu in po Laškem rabi se gornja intonacija. Tudi

v Goriški nadškofiji je v navadi, česar se lahko prepričamo. Toraj deržimo se pravega, kar ima zgodovinsko in umetniško podlago.

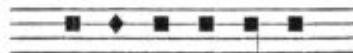
Najprvo bere mašnik introitus iz bukev. Kor ga poje, ko je mašnik k altarju prišel. Besede introita se vsikdar ozirajo na dotičen praznik; in že iz tega ozira bi se ne smel izpustiti, ker tako rekoč izrazuje stopnjo in značaj praznika. Introitus naj bi se pel vsikdar koralno. Spevi se dobé v „Graduale Romanum“. — Za tem pride Kyrie, koralno ali figuralno. Družbeniki cecil. društva so letos prejeli odlomek Graduala, v katerem se nahajajo vse maše po različnosti cerkvenih časov in praznikov.

Gloria, angeljski spev. Njega intonira mašnik, kor ga nadaljuje in konča. V nek samostan na Spodnjeavstrijskem je prišel ptuj duhoven, ter je o priliki prevzel peto sv. mašo. Ker je bilo festum semiduplex, zapel je:

Vsi so se spogledali. Eden izmed domačih duhovnikov, ki je malo malo več umel petja, pogledal je po maši v Misale in kaka je bila osupnjenost, ko so morali v svojo sramoto spoznati, da ptuji duhovnik bolje loči intonacije po praznikih nego oni. So pa štiri intonacije v Misalu in zraven je povedano, kdaj se katera rabi. Vsak duhovnik je tedaj dolžen vsih priučiti se, kajti ne vem, zakaj bi se ravno ta rubrika smela prestopati, ko se vendar, vsaj brez malega greha, ne sme nič premeniti ali izpustiti, kar je za sv. mašo predpisanega.

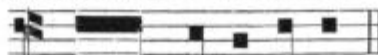
„Dominus vobiscum“ poje se v enem glasu, tedaj ni za nikogar težave; kar pa naglas zadeva, greši se zeló. Res je, da stara razvada in slab izgled človeku ves čut za pravo in lepo skerha. Nekteri naglašajo: Dòminus vòbiscum, drugi: Dominús vobiscúm, in sicer tako dosledno, da še pri tihi maši zapadejo v to napako. Ako jih na to opozoriš, dobiš osoren odgovor: „Vam ni nič prav; tako sem navajen, zdaj se ne bom novega učil“. Tedaj spravimo staro prislovico: „Človek se uči, dokler živi“; stara nava da jo bo pokopala. Vendar pomislimo, bi se nam li lepo zdelo, ako bi kdo naglašal: Gospod z vami! ali: Na večné časé. Ako to slovenskemu jeziku ne pristuje, tudi ono se ne prilega latinskemu. Zatoraj naglašajmo razločno:

Dó - mi - nus vo - bis - cum,

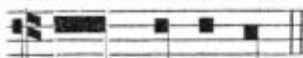
ne: Óremus, ampak* orémus; ne: Per omiá saeculá, ampak omnia saecula; ne: et ne nos inducás, ampak inducas.

Oratio sestane iz treh delov. V prvem se imenuje tista milost, na katero nas spominja dotičen praznik; v drugem delu prosimo zá-njo, v tretjem končamo prošnjo z doksologijo: Per Dominum itd. — Gledé ločil imamo v oraciji punctum principale, ki je dvopičje ali podpičje. Do tû se poje oracija v enem glasu, le zadnji zlogi se modulirajo:

memóriam re - li - qui - sti:

ne pa, kakor se večinoma čuje: **f, es, d, f**. Polglas mora biti med pervima. Dalje zopet v enem glasu do semipunctum (; ali .), kjer se pade za pol glasa:

tribue quae-su-mus še toliko odstavkov. Konec ima prej semipunctum in potem punctum principale; per omnia skozi v enem glasu. — Tonus ferialis je skoz en glas, le pri piki se pade za malo terco. Kdaj se rabi tonus festivus, kdaj ferialis, zaznamvano je v rubrikah. Ako delamo po praznikih razloček v cerkvenih oblačilih, zakaj bi se ne ločilo tudi v petji?

Epistel (berilo) poje se navadno malo nižje od oracije in sicer skoz v enem glasu, razen pri vprašanjih (?). Tú namreč pademo na^a predzadnjem zlogu (tudi prej) za pol glasa, ter se vernemo pri zadnjem zlogu v dominantno. Tako imajo peti vsi, ki se poslužujejo rimskega obrednika. Graduale poje kororalno ali figuralno. (Dalje prih.)

Kak vpliv ima cerkvena glasba — dobra in slaba — na verno ljudstvo?

(Dalje.)

Pa tako je le po mestih, in še to le po večjih, slišim ugovarjati; ne velja pa to isto za cerkve po deželi. Na to odgovarjam jaz brez malenkostnih ozirov kar naravnost, da tudi po deželi ni bilo, in na premnogo krajih tudi še sedaj ni boljše, nego je bilo po mestih. Tudi na deželi so se godili in se še jako pogostem godé škandali; to se vé, da v ožjem okvirji, kakor po mestih, torej v minijaturi, à zato so vendar le škandali. Vedel bi tu navesti izgledov več kot veliko; toda ostati hočem le pri nekaterih. — Čujte, čestiti čitatelji, pa sodite sami! Bilo je, ko je neki organist nekje delal na koru tako okrogle in poskočne, da sta se dva fantalina kar za roke prijela ter poskakovati začela. (Ali se je to godilo pod zvonikom ali kje drugodi v cerkvi, tega ne vem.) In ko se je tako nespodobno orgljanje onemu organistu očitalo, odrezal se je: Imel bom ravno zdaj orgljarsko bero; ako okroglih ne delám, pa veliko manj dobim. To je izgovor! Da pa je ubogo ljudstvo tako ob ves čut za v resnici lepo in spodobno prišlo, nasledek je onih poskočnih, katere so nekaterim takó na sercé priraščene, ki pa niso družega, nego posvetni „dideldumdaj“, kakoršnemu bi vrata v cerkev odperta biti ne smela. Kdor je v stanu primerjati stare ljubeznjive božičnice: zlasti nemške, česke, pa tudi nekatere slovenske, z novejšo šušmarijo, prepričal se bo kmalu, kako velik razloček je med onimi tudi veselimi, in otroško pobožnimi in pa novejšimi večjidel neslanimi in sentimentalnimi božičnicami. — Najžalostnejše ali pa smešnejše pa je ondi, kjer nimajo ne orgelj ne pevcev, in si morajo najemati za velike praznike kake kmetiške „moskontarje“. Tako je tudi v mojem domačem kraju. V celi fari ni tudi par pevcev ne dobiti, kajti cerkev orgelj ne premore in petja tukaj še nikoli nihče učil ni. Torej morajo o velicih praznicah biti godci: dve klarineti, ena troba, in en bombardon. Časih se najmó še neke brezzobe peazionirane pevke iz sosedne fare, ki pa še jako „forte“ pojó, po domače rečeno,

tako neusmiljeno kričé in vpijejo, kakor da bi hotele Boga strašiti. To vam je potem glasba, da se Bogu usmili! To je „plozanje“ in kričanje, da bi človek kmalu oglušil: in vendar je to ljudem močno všeč in dolgo že naprej se vse praznikov veselé — zaradi godcev. No, „de gustibus“ . . . — Ali je pa to tudi pristojno? Ali to ne moti duhovna in zbranega ljudstva? Ali pri taki maši more kdo kaj moliti? Ali je to vredna služba Božja? — Da mora biti med darovanjem, kadar je, da ljudje rajši okoli altarja gredó, kakor tudi pri pristopu in odhodu od altarja, kaka okrogla, naj bo že polka, štajriš ali marš — to se ume ob sebi.

Pa ne misli kdo, da je to le tam kje v hribih tako; takih nedostojnosti ne manjka se tudi v obližji ljubljanskem. Imel sem pred par leti nekje jako blizo mesta na neki večji praznik zjutraj perakcijo. Moral sem že rad ali nerad kar prvo mašo peti — opomniti pa moram tu, da tadaj še nisem bil tako strog in goreč ceciljanec, kakor danes, in vedel sem, česar ne prikrivam, tadaj še skoraj tako malo o cerkvenih določbah ozir cerkvenega petja, kakor še sedaj ta ali oni, ki v tem nič čitati, pa tudi nič slišati noče, da-si bi mu bilo zelo potreba in celo dolžnost — pel sem, pravim, mašo na vse rano jutro, misleč si: è naj pa bo Bogu v slavo ter temu in temu svetniku v čast. Jaz sem pel, kakor sem znal; no, tudi na koro se je pelo, kakor se je znalo: Kričale so se, v pravem pomenu, kričale neke pesmi stare in mlade, meni večjidel dotlej še neznane, ki pa so me motile takó, da sem večkrat kar iz konteksta prišel, in kratkih presledkov pričakovati moral, da sem mogel sè sv. daritvijo naprej. No, najboljše takrat nijsem maševal niti najbolj pobožno in zbrano; le z največjo silo sem mogel vse pošteno opraviti, in zato sem se imel zahvaliti izverstnemu koro, ki mi kar k sapi priti ni dal in bi me bil kmalu iz uma spravil, in to tadaj, ko še nisem bil ceciljanec, kajti ondaj še o ceciljanstvu pri nas ni bilo ne duha ne sluha. Gorjé duhovnu, ki mora med takim petjem, ali bolje — vpitjem, sv. mašo služiti, gorjé pa tudi ubogemu ljudstvu, ki pri takem nevrednem hrupu svojih misel le en trenutek zbrati in tudi le enega Očenaša zbrano izmoliti ne more! Ali bi ne bilo stokrat bolje, ako bi bilo vse tiho v cerkvi; bi mašnik vsaj nemoteno sveto mašo opravljati, verni ljud pa pobožno moliti zamogel. Ali se s takim divjim petjem ne onečastuje sveti kraj, ne moti služba božja? Ali se na tak način ne jemlje vernemu ljudstvu spoštovanje do cerkve in službé božje? Zares, zdi se nam, da, ako bi naš božji Zveličar še vidno hodil po tej revni zemlji, in bi slučajno v cerkev prišel, v kateri se najsvetejša daritev s takim divjim vriščem moti, vzal bi, kakor nekda v jeruzalemskem tempeljnu, bič v roko ter signal iz cerkve tako neotesano pevstvo, zagromeč nad njimi: Proč z vami od todi; kajti pisano je: „Moja hiša je hiša molitve, vi pa ste jo spremenili v kraj posvetnega hrušča!“

Tako mislim, da sem dokazal dovolj in s praktičnimi, iz življenja vzetimi izgledi, kako blagodejno na verno ljudstvo vpliva resna, v resnici sveta in dostojna glasba, kako slabodejno nasproti pa ona posvetna, mehkužna in zdivjana glasba, ki se je bila v zadnjih časih v cerkev vrinila in se, žalibog, večjidel še košatí in šopiri, na svetem mestu službo božjo moteč in verno ljudstvo pohujšujoč. S tem bi bil pa tudi svojo nalogo spolnil, ki sem

si jo bil postavil. Toda ne morem si kaj, da ne bi v očigled mnogim pomislikom, izgovorom ter izvetom zastran prepotrebne preobnove ali reforme cerkvene glasbe končno še nekoliko opombic pristavil. (Konec prih.)

D o p i s i.

Iz Gorenjskega. V srcu človeka veseli, da se prava cerkvena glasba že semtertje po deželi tako marljivo goji; veseli me, da prizadevanje Cecil. društva ni brez vspeha. Tega sem se prepričal že večkrat, posebno pa letos pustne dni. — Bil sem o priliki 48urne pobožnosti v gorenjskem mesticu Radovlici in imel priložnost med tem časom poslušati ondotno cerkveno petje. Rečem pa ondotnemu koru, in zlasti gospodu pevovodji Jožefu Thumi v pohvalo, da nisem toliko pričakoval. Petje je bilo vseskozi lepo, cerkveno in pobožno. Pele so se pesmi, katere prinaša naš „Cerkv. glasbenik“; tudi latinska maša — zložil „Hama“ — pela se je gladko in brez napak. Celo gosp. Foersterjeva latinska maša „in honorem s. Caeciliae“ je na ondotnem koru že skoraj popolnoma udomačena; ni jim pretežka, akoravno ves pevski kor obstoji le iz 4 moči: 2 pevcev in 2 pevk. Zastran te maše opomnim le, da je sestavljena vseskozi v cerkvenem duhu, sicer bi jo največi strokovnjaki, kot: Dr. Witt, Kothe in Mettenleiter ne bili poterdili in ne bi se bila sprejela v zapisnik nemške Cecilije, v kateri se sprejemajo le vzgledne cerkvene kompozicije; poleg tega je pa tudi v lahkem slogu pisana, kar jo našim še večidel malo izurjenim korom posebno priporoča. Še nekaj pa moram opomniti. Orglje v krasni, prostorni, gotiški cerkvi so zelo revne in slabe. Gosp. organist je pač pokazal, kaj se da na slabih orgljah narediti; toda nove, primerno močne orgle so radovliški sicer toliko lepo ozališani cerkvi, ki tudi premore zvon s 50 centi, živa in neogibna potreba. — Na pepelnico sredo sem slišal petje tudi na Breznici, in sicer pravo cerkveno petje. Duša cerkvenemu koru tukaj je gosp. Janez Tavčar, kaplan brezniški, ki si za vpeljavo prelepe cecilijanske ideje z besedo in dejanjem tako izkreno in vztrajno prizadeva, za kar mu tukaj očitna in gorka pohvala. Iskrena hvala pa tudi preč. gg. župnikoma J. Bononiju in J. Kramarju, katera pravo cerkveno petje tako čvrsto podpirata ter tako drugim cerkvenim predstojnikom v tem prelep vzgled dajeta. Naj bi ju pač vsi gg. župniki blagovoljno posnemali, sad njihovega prizadevanja ne bi izostal, ampak proderla bi lepa in prepotrebna cecilijanska ideja, katero hočejo sedaj sv. Oče sami v roko vzeti in centralni sedež društev cecilijanskih v Rim prenesti, pri nas za tem hitreje, dobili bi tudi mi kmalu cerkveno petje, ki je vredno cerkve in službe božje, petje, kakoršnega zahteva po liturgičnih postavah sv. cerkev sama, katera edino vé v tem pravo zadeti. V to pomози Bog in sv. Cecilija! *A. H.*

Iz Ratisbone (na Bavarskem), 14. aprila. Vém, da vsacega bralca našega verlega „Cerkv. glasbenika“ zanimajo tudi dopisi iz raznih krajev, zato hočem tudi jaz nekoliko poročati od tod o cerkv. glasbi. Tukaj v Ratisboni je cerkveno petje ravno tako različno, kakor kje drugje, saj so tudi cerkv. stavbe v mnogoterih slogih zidane. Slušatelji cerkv. muzikalne šole imajo toraj priliko mnogo slišati in kritizirati. Se vé, da se nam je poglavitno držati stolne cerkve, kjer smo pozneje tudi morali sodelovati; en cel mesec pa smo samo poslušali, in se tako privadili umetnega petja. Naj memogrede omenim, kaj se mi je prvi dan pripetilo v katedrali. Ko pervikrat stopim v ta impozantni hram božji, se hitro ozrem nazaj na kor in orglje, ali — kaj je to? ne kora ne orgelj ne vidim. Stopim bliže, tudi nič, sama prazna kamnita stena na mestu kora. Dvakrat grem okoli, al kora in orgelj vendar ni. Zdaj pride cerkvenik sveče prižgat k enemu stranskemu altarcu; že sem ga mislil poprašati, kje da je kor; pa po pravici povem, da me je sram bilo v cerkvi za kor in orglje barati. Toraj čakam, da napovedana ura pride. In res, ni mi bilo treba dolgo čakati, da mašnik pristopi k velikemu altarcu. Zdaj zašumijo orglje, kakor iz pod zenaelskih votlin, in jaz stojim očaran. Kmalu mi je bilo jasno, da so orglje tam

nekje za velikim altarjem skrite, in ravno tako pevski kor. Oh kako veličastno je to igranje na orgljah, tega nisem v stanu raztolmačiti; samo to Ti povem, dragi kolega, da pravi mojster in popolnoma strokovnjak sedi pri orgljah. Introitus so peli koralno z orgljami, pri Kyrie pa orglje vtihnijo, in zdaj se zamorejo posamezni glasovi, čisti kakor zercalo, popolnoma razločiti. Mene je zabelelo po vsem životu, in tako nekako čudno tesno mi je bilo pri srcu; in ko so zadnji akordi Kyrie kakor kadilo proti nebu se izgubljali in na zadnje tako mehko izginili, so meni priigrane solzi, in zdel sem si kakor otrok brez poguma. V nebesih ne morejo lepše peti, in ti nežni soprani in alti, saj so kakor angelski glasovi. To je v resnici cerkv. petje, vredno tega imena; pri takem petji zamoreš pobožno moliti. To je bil toraj prvi dan v Ratisboni. In čeravno sem 1876. leta imel priliko v Gradci občudovati to zares umetno petje, se mi je zdaj tukaj še veliko bolj dopadlo. Mešani zbor stolne cerkve obstoji iz 10 sopranov, 10 altov (samo dečki), 4 tenorov, 4 basov; se ve, da se moški glasi ob nedeljah pomnožijo, ker g. alumni pridejo, kolikor jih g. kapelnik želi. Dečki imajo navadno samo enkrat v tednu vajo, in to vsaki petek. Marsikdo bo morda mislil, da to ni mogoče, pa je vendar istina. Fantje so tako dobro izvežbani, da vsako novo mašo samo enkrat prepejejo, pa gre. Mi smo pri njihovih vajah zmiraj navzoči. Koralnega petja jim ni treba nikdar skušati doma, to je igrača za nje. Celi mešani zbor pa ima samo o božiči in veliki noči vsega skupaj kake tri ali štiri skušnje. Pojejo se sploh kompozicije starih mojstrov. Novejše reči pridejo v katedrali le bolj redko na versto.

Ravno tako kakor tukaj v stolni cerkvi, znabiti nekaj stopin niže, je cerkv. glasba v tako zvanej „Stiftskirche zur alten Kapelle“, kjer je g. Haller kapelnik. Cerkev jako stara, znotraj kaj okusno s slikami preprežena, je za pevce kaj nehvaležen hram, ker nima kar nič akustike. Prejšnji dirigent Mettenleiter in dr. Proske sta tukaj še v dobrem spominu. Tretja cerkev bi bila še omeniti, sv. Emeran, zopet jako stara in lepa hiša božja; dirigent je tudi tukaj duhovnik, ali — tu je pa že velik razloček od prvih dveh cerkv. In čeravno ima ta gospod najboljšo pevske moči na razpolaganje, vendar ne stori svoje dolžnosti. Tukaj se ne sliši skozi celo leto nič korala. Introitus, Graduale, Communio se ne pojejo pri nobeni maši. Kar me je pa najbolj osupnilo na velikonočni ponedeljek, da je organist pri odpevanji vse registre in miksture izvlekel, in tako odpevanje spremljeval ali bolje preplaval, ker petje se ni nič moglo razločiti. Cerkveno-pevski zbor se spozna že pri odpevanji rezponzorijev, če kaj velja ali nič; to sem že večkrat slišal, in to je istina. Še eno cerkev moram omeniti, in ta je pri karmelitih, kamor največ ljudstva zahaja. Petje bi včasih še bilo, pa vedno in vedno le z orgljami spremljano, to je pa strašno mučno za pevce in poslušalce. Omeniti še moram, da v vsih omenjenih štirih cerkvah samo dečki pojó sopran in alt. V dveh drugih cerkvah sem videl tudi gospodične na koru, posebno pa pri černih mašah, ker med tem časom so navadno učenci v šoli. Requiem-maše se večkrat tudi z malim orkestrom spremljajo.

O naši cerkv. muzik. šoli moram tudi kaj poročati. Letos imamo pet učiteljev; č. g. Haberl, stolni kapelnik in vodja šole, predava koralno petje po svoji knjižici *Magister Choralis*, partituro brati in igrati; pa ne samo v modernih, ampak tudi v staro-cerkvenih ključih s štirimi, petimi, tudi osmimi sistemi. Partiture pisati iz starih „Codices“ brez takta nam dela največ preglavice, in je jako zamudno delo. „Musikrepertoire“, kritika o cerkv. kompozicijah je zelo interesantni predmet. Naš vodja sicer ojstro kritizira, pa vendar pravično, in ker vsaki dan druge skladbe cirkulirajo od enega do drugega, tako se lahko vsak sam prepriča o istinitosti. To pa je tudi zato jako važno, ker v nemških. oglasnikih navadno vse hvalijo, kar je dobrega in slabega, in tako večkrat človeka opeharijo, ako ni prepričan od druge strani. Meni se je tudi taka bedarija že parkrat pripetila, pa po toči je prepozno zvoniti — pravijo — in po poštnem povzetju ne vzamejo več nazaj, kadar si že plačal in preigral.

Č. g. Haller, kapelnik pri stari kapeli in semeniški nadzornik predava contrapunct po Bussler-ji. Ta mož, o katerem dr. Witt pravi, da je vsaka žila v njem muzikalna, je res izvrsten komponist. Izmed njegovih kompozicij so nekatere prav lahke, n. p. „Missa

Tertia in Missa Quarta“, obe za dva glasa in orglje, ste za začetnike jako pripravne maše. „Cantica in honorem B. M. V.“, tudi za dva glasa in orglje, ima sedem številčk v čast M. D., „Missa Assumpta est“, za štiri moške glase in orglje. Za bolj izšolane pevce so „Missa Prima“ in „Missa Secunda“ za tri glase.

Kdor toraj želi v resnici dobrih in popolnoma v cerkv. duhu zloženih muzikalij, ta naj si naroči Haller-jeve skladbe. Č. g. J. Jakob, stolni vikar in duhovni svet., predava liturgijo, estetiko in cerkv. zgodovino. Vsaka beseda, ki jo ta visoko učeni gosp. izgovori, je prej dobro pretehtana, in toraj zlatá vredna. Gosp. Hanisch, stolni organist, predava o harmoniji, harmonizaciji in sploh vse, kar k orgljariji spada. Ta mož, kateri pa ne dá veliko o sebi govoriti, je menda najbolj bistra glavicca tu v Ratisboni. V improvizaciji ga nikdo ne prekosi. Njegovih kompozicij toraj še priporočati ni treba, ker je že njegovo ime dovolj znano.

Č. g. Cohen, vikarij pri stari kapeli, predava latinski jezik ter praktično liturgijo. Pred dvema letoma je tudi ta mladi gospod cerkv. muz. šolo obiskoval.

Slušateljev nas je letos osem, dva iz Bavarske, trije iz Prusije, eden iz Oldenburga, eden iz Češke in jaz iz Kranjske. O Božiči je prišel en gosp. iz gorenje Štajerske, in je tu ostal šest tednov. Meseca marca pa je prišel en francoz, duhovnik, in je ostal tukaj do velikonočnih praznikov, govori samo laško in francosko. Božični dan in Veliko noč se je pela tukaj velika maša „Missa Papae Marcelli“ od Palestrine. Veliki teden privabi mnogo tujcev vsako leto v tukajšno katedralo, občudovati kompozicije starih, ter na veke slavnih mojstrov.

J. Gregorič.

Naše priloge.

Št. 15. se more tudi peti z znanim slovenskim tekstom. — Št. 16. je zložena za tri enake glasove (moške ali ženske). — Št. 17. je izvirna skladba slavnega Ludovika Viadana (1565 — 1644).

Razne reči.

— Vážna pa težavna točka reforme cerkv. glasbe je glasba pri procesijah, in vendar tolikanj potrebna. Ako vrednost službe božje v cerkvi zahteva cerkveno ter sveto glasbo, mislimo, da enako tirja tudi služba božja **zunaj** cerkve; da se toraj zunaj cerkve pri procesijah mora odpraviti vse, kar je nedostojno, necerkveno. — Med procesijami se odlikuje pač po vsem svetu procesija na praznik sv. rešnjega Telesa, katera je slavnostni obhod Najsvetejšega, ki mu hoče ves svet čestitati z najboljšim in najlepšim, kar le premore. Tudi glasba naj daje k temu obhodu najboljšo in najlepšo, — quantum potes, tantum aude, quia major omni laude, nec laudare sufficis. — Kjerkoli v najmanjšem kraji je kaj pevcev ali celó »banda« na razpolago, povsod se dajo ti slišati, quantum possunt; in kdo bi jim tega ne privoščil? »Saj imajo dobro voljo«; à vedeti je tudi treba, kaj je lepo, kaj cerkveno, kaj se spodobi vpričo sv. rešnj. Telesa, nasproti pa tudi, kaj je malovredno, posvetno in zaveržljivo. Skoraj povsod igra godba med sprevedom potniče ali marše, pa ne onih starih in veličastnih v zmernem $\frac{4}{4}$ -taktu, temuč svira dandanes priljubljene plesalne marše, ki niso nič družega, kot polke nekoliko maršem podobne ali pa celó spodtikljive arije in kosmati kupleti slaboglasnih operet, kakor smo že v zadnjem listu omenili. Da se to nikakor ne spodobi, tega, mislimo, vendar ni treba še-le dokazovati. Saj je to sprevidela celo posvetna gosposka, mestni magistrat v Pragi, ko je lani zaukazal ondotnim kapelnikom, da pri procesiji sv. rešnj. Telesa njihove godbe ne smejo svirati maršev à la Offenbach.

Kaj je toraj storiti? — Ljubljanski ritual na strani 260. št. 7. veli: »Omnes procedunt . . . sequentes hymnos pro longitudine processionis totos, vel ex parte,

prout tempus feret, devote concinentes«. Poterjene himne sv. rešnj. Telesa naj se tedaj pojó; saj jih imamo dovolj; tudi naš list jih je v ta namen že nekoliko prinesel. Ako pa že godba na vsak način pri procesiji biti mora, naj ona svira evharistične himne ali naj spremlja pevce, toda z bolj zamolklim glasom. V to sverho opozorimo čé. bralce na današnji oglasnik.

— „Wiener Blätter f. kath. Kirchenmusik“ prosijo v svoji zadnji številki vse cerkv. glasbenike, naj priobčijo naslednji oklic: »Dné 28. junija t. l. bode tri leta, odkar je smert dr. Avg. Vilj. Ambros-a vzela umetnji in vestnosti. Njegovo truplo počiva na pokopališči v Grincing-u (1 uro od Dunaja). Ne spominek, ne križ, le borna lesena deska kaže, kje je grob velikega preiskovalca glasbe. Naj bi pripovedoval vsaj priprost nagrobni kamen potomcem, da so verstniki ranjkega, posebno Cecilijanci, čislali vzvišenega duha verlega moža ter slavnega zgodovinarja cerkv. glasbe; zato si usojamo vse svoje priveržence prositi doneskov za spominek r. Ambros-u«. — Vredništvo »Cerkvenega glasb.« bode rado sprejelo vsak, tudi najmanjši dar in potem vse poslalo na Dunaj g. Fr. Umlauf-u, c. kr. dvornemu tajniku ter blagajniku ondotnega Cecilijinega društva.

— »Kirchenchor« je končal v svoji zadnji številki (5.) kaj zanimiv članek: »sv. Jedert o petji«. Ta članek je našel mnogo pazljivih bralcev; celò v dunajskem »Vaterland-u« se je nek dopisnik nanj oziral. Pisan je za pobožne duše in za take, ki hočejo pobožni postati; in kdor ga ne vé čislati ter ga ne porabiti, ta je še daleč daleč od cerkvenega koralnega petja. Ako ima cerkveni pevski zbor tudi le eno samo pobožno dušo med sabo, ima velik zaklad v njej in za take resnobne ljudi hrani tudi omenjeni članek jako veliko podučljivega in tolaživnega. Zato je nas volja, ga pozneje v našem listu, če tudi ne vsega pa vsaj okrajšanega, priobčiti.

— Zopet smo prisiljeni odpreti černe bukve ter vanje zapisati kaj čuden dogodek v cerkvi. Četero nedeljo po Veliki noči zljubilo se je mlademu organistu neke dekanijske cerkve na Dolenjskem v začetku in h koncu sv. maše igrati: »Naprej zastava«. Da je ta budnica vsakemu narodnjaku ljuba in draga, to vemo in jo tudi prav; — a protestirati moramo določno zoper tako profanacijo presv. daritve, ker slov. »marsejléza«, kakor jo nekateri radi zovejo, nima nobene pravice do hrama božjega. Tamošnji gg. duhovniki so bili po pravici nevoljni in tudi drugi razumni ljudje; nekateri pa so se posmehovali. Ne zamerili bi tolikanj te budalosti organistu, da ne bi imel lani prilike vsaj 50krat v šoli slišati, kaj se v cerkvi in zlasti pri sv. maši spodobi in kaj ne. Z nevednostjo se ne more izgovarjati; morda je bilo kaj drugega temu uzrok??

Oglasnik.

Za pravnik in procesijo sv. rešnjega Telesa priporočamo 22 skladeb, zloženih deloma za pevski zbor sam, deloma sè spremljevanjem tromb:

Laudes eucharisticae, seu cantus sacri cultui ss. Sacramenti tam in expositionibus quam in processionibus servientes, quos ad IV, V & VI voces composuit Michael Haller. Opus 16. Partitura velja 2 marke 60 vinarjev, — glasovi 1 marka, — glasovi instrumentov 10 vinarjev. — Dobijo se pri Fr. Pustet-u v Ratisboni.

Popravki nekaterih besed XIV. Marijinih pesmij za majnik (zložil A. Förster): Štev. I., takt 5.: »v vsaki sili nas se smili« — konec pa: »dokler nam bo serce bilo«. — VI. v naslovu: **Utočišče**. — VII. 12.: »ljubili vselej Jezusa«. — X. 3.: »nas mori«. — XIII. v naslovu: »**Žalostna** namesto »bolesta«.

Pridana je listu 6. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik muzik. priloge Anton Förster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.